Peter Bichsel

ASLINDA BAYAN BLUM SÜTÇÜYÜ TANIMAK İSTİYORDU

Çeviren:
Perihan Anaç

Edebiyat Dizisi
KABALCI YAYINEVİ

Peter Bichsel, 24 Mart 1935'te İsviçre'de doğdu. Solothurn'da öğretmen okulunu bitirdi ve 13 yıl Solothurn kantonunda öğretmen olarak çalıştı. 1963 - 64 kışında Berlin'de ilk edebiyat kollogium'una katıldı. 1968'de öğretmenlikten ayrıldı, serbest yazarlığa başladı ve bu dönemde gazetelere yazdı. 1969 - 70 yılında Zürich Sanat Okulu'nda Almanca öğretmenliği yaptı. 1972 yılında Amerika'nın Ohio eyaleti, Oberlin Koleji'nde konuk yazar olarak çalıştı. Bichsel'e göre, gerçek görünen şeyin karşısında soru sormak, "varolan şeyi güçleştirmek", böylece değişikliğe neden olarak, neyin gerçek, neyin gerçek olmadığını ortaya koymak gerekir. Öykülerinin konusu çoğu kez basit, göze batmayan, önemli değilmiş gibi görünen olaylardır. Yapıtları İngilizce, Fransızca, İtalyanca, İspanyolca, Yunanca, Lehçe, İsveççe, Norveççe ve Japonca olmak üzere çeşitli dillere çevrilmiştir. Bugün serbest yazar olarak Bellach (İsviçre)'da yaşamaktadır.

Türkçede Peter Bichsel: *Çocuk Hikayeleri (Kindergeschicten*, çev. Gülgün Akman, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1983 - 2. bs. Kültür Bakanlığı Yayınları, 1993); ayrıca *Sütçü (Der Milchmann)* adlı öyküsü *Aykırı* aylık kültürsanat edebiyat dergisinin Aralık 1992 - Ocak 1993 sayısında (sayı: 7, çev. Mustafa Tüzel) ve *Katlar (Stockwerke)* adlı öyküsü *Seçme Alman Öyküleri* (1983, çev. Melahat Togar) içinde yayımlandı.

Perihan Anaç, 20 Aralık 1965 İskilip doğumlu. İlk, orta ve yüksek öğrenimini Almanya'da tamamladı. Çeşitli firmalarda genel müdürlük, delege sekreterliği, yurt dışı hesapları ve şef yardımcılığı yaptı. Bir süre Alman Kültür Merkezi'nde kurs öğretmenliği stajına devam etti. Çalışmalarını İstanbul'da sürdürüyor.

PETER BICHSEL

ASLINDA BAYAN BLUM SÜTÇÜYÜ TANIMAK İSTİYORDU

Almancadan Çeviren:
Perihan Anaç

Kabalcı Yayınevi

KABALCI YAYINEVİ 72
Edebiyat Dizisi 9

ASLINDA BAYAN BLUM
SÜTÇÜYÜ TANIMAK İSTİYORDU
Peter Bichsel
Özgün Adı: Eigentlich möchte Frau Blum den Milchmann kennenlernen
© Suhrkamp Verlag, Frankfurt am Main 1993
Bu kitabın tüm yayın hakları
Kabalcı Yayınevi'ne aittir.
Almancadan çeviren: Perihan Anaç
Redaksiyon: Mustafa Tüzel

© Kabalcı Yayınevi, İstanbul 1995
ISBN 975 - 7942 - 35 - 9

Yayın Yönetmeni: Vedat Çorlu
Editör: Süreyyya Evren
Dizgi: Beyhan Ajans
Baskı: Yaylacık Matbaası

KABALCI YAYINEVİ
Himaye-i Etfal Sok. No: 8-B
Cağaloğlu 34410 İSTANBUL
Tel: (0212) 526 85 86 - 522 63 05 Fax: (0212) 526 84 95

İÇİNDEKİLER

Katlar
7
Erkekler
11
Çiçekler
15
Şakayıklar
19
Kasım
23
Aslanlar
27
Müzik Kutuları
31
Talaş
35
Onun Akşamı
39
Sütçü
45

Bay Gigon
51
Memurlar
57
Denizden
61
Bıçak
65
San Salvador
69
Kağıt Oyunu
73
Hayvanların Dostu
77
Teyze
81
Kızları
87
Roman
93
Açıklama
99

KATLAR

Geçici olarak, bir ev düşünülebilir, dört katlı, katları birbirine bağlayan ve birbirinden ayıran merdivenli, kiremit damlı; bir ev. Cadde üzerinde, pahalı arsa üzerine diğerlerinin arasına sıkıştırılmış, pencereleri caddeye bakan, girişi arka bahçeden bir ev.

Giriş katında kimse oturmuyormuş. Kimse görülmemiş şimdiye kadar giriş katında. Giriş katında da aynı kahverengi kapı, çatlamış cilası, buzlu camları, mavi çizgili perdeleri. Giriş katta belki de kimse oturmuyordur.

Birinci kat: Kahverengi kapı, çatlamış cilası, buzlu camları. Burada birileri oturuyor.

İkinci kat: Burada da birileri oturuyor.

Üçüncü katta da birileri oturuyor.

Birileri evden taşındığında, birileri eve taşınır. Birinci gün koku hissedilir, sarmısağa olan düşkünlüğün kokusu veya makinistin yağ, marangozun talaş kokusu, daha sonra belki bir de ufaklığın kundak kokusu, ama sonra, hem de üçüncü günde bu koku evin bir parçası olur, ev yine o dört katlı ev olur.

İkinci katta yine birileri oturuyor.

Kapı tabelaları değiştiriliyor.

Telefoncu, altta, girişteki kutuyu açıyor, bağlantıyı değiştiriyor, küfür ediyor, tekrar değiştiriyor, sonra gidiyor.

Belki de giriş katında birisi oturuyordur.

İlkbaharda, 4 Nisan'da örneğin, güneş ikinci ve üçüncü kat arasındaki merdivene bir im yansıtır, bu, geçen yılınkinin aynısıdır.

Üçüncü kattaki kız, ikinci katın kapısını tıklatır ve kadına, utangaç ve saygılı bir şekilde, üçüncü kattan ikinci katın balkonuna düşürdüğü topunu mümkünse almak istediğini söyler.

Çatı katı tahta perdelerle bölünmüştür, her kata ait bir bölüm var, her bölüm asma kilitle güvence altına alınmıştır, buraya mutlaka eski somyalar da kaldırılır, fotoğraf albümleri ve günlükler, aynalar.

Birileri, iki haftada bir çatı katını süpürür.

Kapıdan satıcılar önce en üst katın ziline basmayı alışkanlık edinmişlerdir, en üst katta hâlâ birilerinin oturup oturmadığını sorduktan sonra aşağı inerler, ikinci katın ziline basarlar ve sonra birinci katın, sonra giriş katının. Umut, merdiven çıkmayı kolaylaştırır, hayal kırıklığı ile sadece aşağı inilir. Kapıdan satıcıların işi evlerle ilgilidir.

Ormancıların işi ormanla. Kadınların beklemektir.

Evler evlerdir.

ERKEKLER

Orada oturuyordu ona "Ne zamandan beri?" diye sorulsaydı "Her zaman, ben her zaman orada otururum." diye yanıtlardı.

Burada bekliyordu, kimi zaman arkadaşını, bir meslektaşını, treni, akşamı.

Garson kahveyi getirdiğinde içtenlikle gülümsüyordu. Kırmızı bir cüzdanı vardı, cüzdanı, genç kadınlara ne kadar ait olabilecekse, o kadar onundu. Birisinin, onun kahvesini ödediği de olurdu, ama sonra arkadaşı gelirdi ya da tren, sonra teşekkür ederdi.

Bugün büroda ona, çok iyi birisi olduğunu söylemişlerdi, bunu şefi söylemişti, o, cüzdanıyla oynamaktaydı. Güzel kadınlar beklemek zorunda kalmamalı diye düşünülürdü. O genç birisi diye de. Biraz da, terbiyesi bozulmuş olsaydı diye iç geçirilirdi.

Şnav hareketleri yapıyor, belli oluyordu, ona bir arkadaşı öğretmişti, biliniyordu.

Saat altı buçuk'ta tren kalkıyor. Kız, dar mantosunun düğmelerini açarken, ona bakıyorlardı, çıkardığını, ken-

dini soyduğunu sonra tekrar giyindiğini, ona sarıldığını, kalçasının üzerinde gezdirdiğini.

Büyük bir ağzı var.

Güzel saçları var.

O küçük ve zarif.

Onun sesini tanıyorlardı: "Bir kahve lütfen - teşekkür ederim - iyi günler." Yumuşak bir ses. Ceylan gözler.

Ona sorulabilirdi. Garson sordu: "Ne alırdınız?"

O küçük bir kız, küçük bir şey, bir bebek, bir kelebek diye de düşünülürdü.

Ama ona sorulabilirdi.

Narin bir eli var.

Burada bekliyor, kimi zaman kız arkadaşını, bir meslektaşını, treni, akşamı.

O bir kız.

Ona sorulsa, çoktan bir kadın.

ÇİÇEKLER

Sonra adam kadını bir çiçekçi dükkanında düşledi, yeşil önlükle ve karanfil gülümsemesiyle.

O içeri girer ve burada çiçek satılıp satılmadığını sorardı ve kadın ürkerdi, sonra gülümseyerek: "Nerdeyse salt çiçek" derdi ve o da gülümserdi.

"Evet görüyorum" derdi. Sonra sorardı: "Kokuyorlar mı?"

Kadın yanıt vermiyor. En yakındaki vazodan sarı bir çiçek alıp işaret parmağı ile baş parmağı arasında döndürmeye başlıyor.

"Ne arzu ettiniz?" diye soracak oluyor, sonra vazgeçiyor.

" 'Kokuyorlar mı?' diye mi sordu", diye soruyor, kendi kendine.

'Sıkıntı duymaya başlıyorum' diye düşünüyor. Düşüncesinde, ondan duymak istediklerini fısıldamaya çalışıyor.

'Burada ne de çok çiçek var.'

'Kırmızı çiçekleri sever misiniz?'

'Yıldız çiçekleri çok hoşuma gider.'

'Bu çiçeklerin adı ne?" Ama kadın unutmuştu adlarını. 'Ne de çok çiçek var burada.'

'Ben çiçekleri severim' derdi kadın.

'Yıldız çiçeklerinden çok hoşlanırım' diyebilirdi erkek.

'Özellikle kırmızı olanlar' derdi kadın da.

Ve kadın biliyordu koktuklarını, ama çiçekler çok başka kokar, bunu da biliyordu.

"Çiçekler çok başka kokar" diyor kadın.

Ve erkek birşey söylemezdi.

Sonra kadın "Burada ne yapıyorsunuz?" diye sorardı. Ve erkek "Ben çiçek satıyorum" dedi.

"Neden kokmuyorlar o halde?" diye soruyor kadın.

"Bunlar kağıttan çiçekler."

"Aman, ne güzel şeyler" diye fısıldıyor kadın.

"Ama onlar kokmuyorlar" diyor erkek.

"Koku yapılamaz mı?" dedi kadın ona acıyarak.

Veya "Ben kağıttan çiçek yapıyorum" diyebilirdi erkek.

Bunun üzerine kadın:

"Ya! Bu gerçekten zor olmalı" derdi, "Bunu ben de yapabilmeyi isterdim, ne yazık ki kağıttan çiçekleri sevmiyorum."

"Ben neden kağıttan çiçek yapıyorum" diye düşünürdü erkek giderken.

ŞAKAYIKLAR

Birisi, yaşlı bir kadının posta kutusuna bir demet çiçek bırakmış; iyi gübrelenmiş, bakımlı bir bahçeden çiçekler, dolgun şakayıklar. Yaşlı bir kadın yaşlı bir kadına çiçek getirmiş, bir gazetenin ilan sayfalarına sarılı, kamabahar kadar dolgun ve yarayışlı.

Büyük zahmetlerle kente dek taşıdı onları, üzerinde siyah mantosu, tüllü şapkası, yün çorapları. "Adele sevinecektir, Adele çiçekleri sever" ve "bizim bahçemizde o kadar çok ki, ne yapacağımızı bilemiyoruz, ve Adele beş merdiven yukarıda oturuyor, ben bu çiçekleri posta kutusuna bırakayım, Adele onları mutlaka görür, Adele sevinecektir." dedi.

Adele her zaman yalnızdı ve okula gittiği günlerde bitleri vardı. Adele yetmişiki yaşında. Adele sütçüyle şakalaşır ve daima paranın üstünü sayar, süt pahalılaşıyor. Adele'ye hiç gül hediye edilmedi, güller pahalıdır ve çabuk solarlar. Sardunyalar hakkında deneyimi var, yumurta kabuklarını ufalar ve uzun süre suda bekletir, yağmur suyunda. Sardunyalar minik birer ağaç gibi oldular. Adele'ye gelindiğinde onlardan mutlaka sözederdi, her-

kese onlara nasıl bakıldığını anlatır ve zamanında köydeki en güzel sardunyaları annesinin yetiştirdiğini söyler. Adele sevinecektir. Göz alıcı durur şakayıklar, dantelli beyaz masa örtüsü üzerinde. Görkemli oldular bu yıl, şifalı bitkiler kadar etli. Adele vazonun altına bir gazete koyacak, ölüm ilanları sayfalısını.

Adele yaşlı bir kadın. Komşusu geçen hafta öldü, yetmişüç yaşındaydı, seksendokuz doğumlu, 1889. Yaşlılık kanseri. Adele bunu biliyordu. Doktora sormuştu.

Adele de komşusunun çelengi için bir Frank verdi. "O iyi bir insandı" dedi "o da benim için bir Frank verirdi."

Adele'nin cenazesine Aarau'dan yeğeni gelecek, erkek yeğeni Aarau'da banka memuru.

Ve Adele yetmişiki yaşında, 1889'lu. 1900 yılında dördüncü sınıftaydı, öğretmen Widmer'in sınıfında, öğretmeni o Kızıl'ı sevenlerdendi. Adele sözlü hesaplamada iyiydi. Sınıf arkadaşlarının çoğu öldü, geçenlerde Veronika. Diğerleri nadir gözükür. Biri ara sıra kente gelir ve fasulye getirir ya da bir karnıbahar.

KASIM

Korkuyordu ve birine: "Havalar daha da soğudu," dediği zamanda teselli bekliyordu.

"Evet Kasım" dedi, öteki adam.

O: "Noel'e az kaldı" dedi.

Mazot almıştı, kışlık paltosu vardı, kışa hazırlıklıydı, ama korkuyordu. İnsan kışın yitiktir. Kışın her korkunç şey olasıdır, savaş örneğin. Kışın işten atılabilinir, kışın üşütür insan. İnsan kendini soğuklara karşı koruyabilir; boyun atkısı, palto yakası, eldiven. Ama havalar daha da soğuk olabilir.

Şimdi; "ilkbahar" demenin bir yararı yok.

Vitrinler ışıklandırılmış, sıcaklık yanılsaması yaratıyorlar. Ama kilise çanları tir tir titriyor. Birahaneler sıcaktır, evde çocuklar camları açar, giriş kapısını açık bırakır, insan iş yerinde şapkasını unutur.

Ağaçların yapraklarını döktüklerinin farkına varmaz insan. Birdenbire yapraksız kalır ağaçlar. Nisan'da yeniden yaprakları vardır, belki Mart'ta bile. Nasıl yapraklandıkları görülecek.

Evden çıkmadan önce parasını sayar. Kar olmayacak, kar yok artık.

Üşüyen kadınlar güzeldir, kadınlar güzeldir. "Soğuklara alışmak gerek" dedi. "Daha derin nefes alıp, daha hızlı yürümeli." — "Noel için çocuklara ne alsam acaba?" diye sordu.

"Zamanla soğuklara alışabilir insan" dedi ötekine. "Evet, havalar daha da soğudu, Kasım" dedi öteki.

ASLANLAR

Büyükbaba da "Hayvan terbiyecisi" olmak istiyordu, herkesi kızdırmak için, bunu ondan unımayan herkesi kızdırmak için. Bundan hiç söz etmezdi. Küçük bir göl-de ördek beslerdi, o öldü artık, çünkü çok fazla içiyor-du.

Yaşamında bir kez, hayvan terbiyecisi olmayacağını anlamış olmalı. O andan itibaren de sirke girişi çok pa-halı buldu.

Güzel bir kızla evlendi ve bir takvimde, hava duru-mu, sıcaklık ve rüzgar şiddeti ile ilgili notlar tuttu. Ölü-münden sonra parası paylaşıldı. Artık hepsinin bir parça Büyükbabası var.

Kısa bir süre önce, gazetenin bir okuyucusu, yazı iş-lerine, 43 yaşında ve ön bilgisiz flüt çalmayı öğrenmenin mümkün olup olmadığını sordu. Bir rastlantı sonucu eseri ona yanıt verildi. Birisini tanıyorlardı, hem de 64 yaşında öğrenmişti, ancak direşkenlik, sevgi, sabır şarttı.

Öldüğünde, artık hiç kimse değildi. Gitgide küçül-dü, kendini beğenmişliği kayboldu, giderek aklı da gitti, çişini tutma gücünü, ayakkabılarını bağlama yeteneğini

de yitirdi ve öldüğünde hiç kimse değildi. O ölü olmuştu.

Yaşlılığında birçok cenazeye gitti, etkilenmiş ve kayıtsız bir halde kilise sıralarında oturur, şapkasını elinde çevirirdi.

Uykusu düzensizdi, çok uyurdu ve her yerde uykuya dalardı ve kısa süre sonra da hemen uyanırdı. Aslanlar rüyalarından kayboldular ve onlarla birlikte rüyalar da. Güzel kızlar nasıl olur, bilmiyordu artık ve garson kıza fazla bahşiş verirdi.

Şimdi parası paylaşıldı. Torunlar aslanları yanlarında götürdüler ve yataklarının altına özenle sakladılar. Onun için iyi oldu, bizim için de.

Büyükbabaya birşey sorulmazdı, bilge birisi olmamıştı, ama yaşlı birisi olmuştu. Bu çok önemli, yaşlanmak yani. Aslanları terk etmek zorunda kalmak, acı verirdi. Aslanlar sessizce gitmişlerdi, Büyükbaba bunun farkına varmadı. O öldü çünkü çok fazla içiyordu.

MÜZİK KUTULARI

Bir seferinde kız: "Ben piyano istiyorum." dedi, ve adam çok geçmeden odanın içinde siyah bir canavarın duracağını biliyordu. "Hayır, piyano almayacağım" dedi. Kız ağladı.

"Ben piyano istemiyorum" dedi ve kendi müzik kutularına doğru gitti.

Onlar, çekmeceli dolabın gizli gözlerinde kilitliydiler. Bunu kimse bilmiyordu. Bir tanesini sürekli üzerinde taşıdığını da kimse bilmiyordu, koyu renk tahtadan ve aslan pençesi oymalı olanını. Onları kimse duymazdı, müzik kutuları sessizdir. Ve büyük panayır orgunu çaldığı zaman da, onu örtülerle kapatırdı. Bodrum katında dururdu o.

Kız bir piyano istiyordu ve adam da bir piyano aldı. Ona bir panayır orgu alabilirdi, ama kendisini ele vermiş olurdu, kız ağlardı, ona artık selam vermez ve belki de onu kızdırmak için gece kalkar ve çalar saatini bozardı. Mutlaka, gizli çekmecelerin kilitlerini de kırardı.

Okulda, müzik kutularının, bayağı şeyler olduğunu öğrenmişti kız. İngilizlerin müzik kutuları aldıklarını söy-

lemişlerdi ona. Okulda bu öğretildiğinden beri, adamın, okulda öğrenilen herşeye karşı gizli çekmeceleri vardı. Kız şimdi piyano çalıyordu ve "Müziği sevdiğini biliyorum" dedi. Adam onu çalarken dinledi ve bir piyanonun karşısında bir müzik kutusu nedir ki diye düşündü.

"Senin piyano çalmanı istemiyorum" demesi gerekirdi ve müzik kutularını unutabileceğinden, çekmeceli dolabın anahtarını yitirebileceğinden korktu, birisi gizli çekmecelerinin kilidini kırabilirdi. Belki de kıza bunları anlatmalıydı, ama onu çabucak anlar sonra da "Müziği sevdiğini biliyorum" derdi.

Giderek daha seyrek müzik kutularını dinlemeye cesareti olurdu, odada oturup onu dinlerdi, piyanoya ve onun o beceriksiz parmaklarına bakardı. Kız akşamları onu kucaklar sonra da "Müziği sevdiğini biliyorum" derdi.

TALAŞ

Adam şimdi de dialarını gösterecekti demek. Konuklar bunu kabul etmiş görünüyorlar.

Karısı, diaların renkli ve hep güzel birer anı olduklarını söyledi. Koltuk takımının yerleri değiştirilirken, adam beylere kamerasının üstün özelliklerini açıklıyor, kadında denize olan hayranlığını dile getiriyordu. Sonra adam perdeyi getirdi, bir düğmeye bastı, perde siyah kutudan yukarıya doğru çıktı. Sonra adam onu, yaylı mekanizmayı bir kere daha gösterebilmek için, geriye itti. Üst üste koyulmuş kitaplarla gösterim makinasını doğru konuma getirdi. Bir uzatma kablosu gerekti ama uzun süre bulunamadı sonra da bir üçlü priz arandı.

Sonra lambayı söndürdüler.

Sonrası hep aynı resimlerdir işte. Masmavi gök, pamuk tıkaçları gibi bulutlar ve Madelaine'le birlikte birkaç çekim daha. Madelaine gülüyor ve resimlerde korkunç göründüğünü öne sürüyor. Sonra da şuradakinin Latin ve öndekinin Gotik olduğu saptanıyor. Ve bütün dialar Yunan tapınaklarının dialarına benziyorlar.

Gösterimden sonra ışık gözleri kamaştıracak.

Madelaine gerçekten korkunç görünüyor.

Şimdi insan rahatlıkta gözlerini kapatabilir ve herhan-

gi birşeyi, örneğin oyuncak bir ayıcığı düşünebilir.

Onun karnını kesip açtıklarında, annesi: "O artık bozuldu" demişti.

"İçinde birşey var."

"Bu sadece talaş."

Talaş ayının içinde oluşur, kesilmiş ayıların içinde cam eşyalar paketlenir.

Ancak yıllar sonra, belki de bugün, ve çoğu kez züccaciye dükkanlarında, bu cinayetten pişmanlık duyulur.

Şimdilerde oyuncak ayılar daha küçük. Onlar sarı ve büyüktü, talaşın içinde aranılan birşeyleri vardı.

O artık bozuldu.

Kardan adamlarda da birşeyler olmalı. Hiç bir zaman bulunamayacak. Arandığı anda, kardan adam kardan adam değildir artık.

Tıpkı oyuncak ayının, artık oyuncak ayı olmayışı gibi.

Züccaciyelerde, ona duyulan özlemi hissedersiniz.

Oyuncak ayıların köpeklerden daha sadık bakan gözleri vardır.

"O artık bozuldu" demişti Annesi.

Şimdilerde oyuncak ayılarda talaş kullanılmıyor. Yakında cam eşyalar daha iyi şeylerin içine paketlenecek.

Ondan sonra da hiç kimse oyuncak ayıları kesmeye kalkışmayacak, talaşı elleriyle karıştırıp parmaklarını onların sıcaklığına daldırmayacak hiç kimse.

Ve şimdi Madelaine'in birkaç resmi daha.

ONUN AKŞAMI

Adamın kendi cenaze töreninden birçok beklentisi vardı ve sürekli, tören şekliyle ilgili isteklerde bulunurdu. "Sakın bir saçmalık yapayım demeyin." derdi ya da karısına: "benim karanfilden nefret ettiğimi biliyor musun, bunu bilmelisin, günün birinde önemli olabilir" derdi.

İki yıl önce, beş yıl önce ya da on yıl önce ölmediğine seviniyordu, çünkü iki yıl önce mezarının üstüne karanfil koyarlardı, o zamanlar karanfil severdi, beş yıl önce de bando müziğini ve on yıl önce henüz bir partinin üyesiydi.

Önceleri gazetedeki ölülere yazılan ağıtları okur sonra "Hâlâ sade ve iyi insanlar varmış" diye düşünürdü. Şimdiyse bütün ağıtları birbirine benzetiyor ve yanında yayımlanan fotoğraflara da öfkeleniyordu.

Karısına: "Ben karanfillerden nefret ederim" diyordu. Akşamları, işten eve geldiğinde yorgundu, odanın da aşırı derecede ısıtılmış olmasından yakınırdı.

"Çok fazla sigara içiyorsun" dedi karısı. "Sağlığına dikkat etmelisin" de derdi. Adam gazetesini okurdu.

Adam birşey söylediğinde, karısı çoğu zaman korkuya kapılırdı. Birdenbire gazeteyi katlar, masanın üzerine koyar sonra da: "Demiryollarımızın elektrikli döneme geçişini çok iyi anımsıyorum, kutlamalarda ben de vardım, Federal meclisten bir üye konuşma yapmıştı" derdi. Başka bir zaman, babasının telgraf masasından sözederdi, kulaklığı da vardı, bu çevredeki ilk telgraflardan biriydi.

Kadın ne yanıt verebilirdi, birşey söylemezse adam öfkelenirdi. "Şu andan itibaren bir ev idaresi defteri tutmanı istiyorum" derdi adam.

Adamın, şefi Bühlmann'dan nefret ettiğini biliyordu kadın, ona anlatırdı. Bühlmann'ın kendisini yolda gördüğünde dostça selamlamasından kadın hoşlanmazdı. Bühlmann'ın yeşil kurdelalı keçe tüylü şapkası vardı.

Kadın bazen de: "Bugün yorgun görünüyorsun" ve adam buna yanıt vermezse "Belki bir doktora görünmelisin" derdi, ya da: "Yarın sana ne pişireyim? İznini ne zaman kullanacaksın?" diyordu.

Karısının perşembe günleri sinemaya gitme hakkı vardı. Söylediğine göre koçasını da seve seve birlikte götürüp, sevincini onunla paylaşmak isterdi.

Kadın aynı zamanda kitap kulübü üyesiydi ve her ay kitabı gelirdi. Adama bu kitaplarla ilgili soru sorulsa, herhalde "Goethe, filan" derdi.

Bühlmann'ın onunla ne alıp veremediği olabilirdi? Bühlmann herşeyden önce onun şefiydi. Belki de Bühlmann'da onu kızdıran, sadece çerçevesiz gözlükleriydi.

Karısı sinemadan döndüğünde, "Şu Bühlmann da sinemadaydı." dedi ve Bühlmann da ertesi sabah: "Nasıl, eşiniz dünkü filmi sevmiş mi, iyi eğlenmiş mi?" dedi.

Bunlar onun akşamlarıydı. Bütün akşam boyunca, radyonun neden çalmak zorunda olduğunu bilmiyordu. Farkına varırsa, rahatsız olurdu. Kapatırdı. Çalmadığı zaman da rahatsız olurdu. "Burası çok sıcak" derdi. "Ben buranın çok sıcak olduğunu söyledim" derdi, bağırırdı belki. Sonra sitemle kadına bakardı, sonra da radyonun düğmesini çevirirdi.

Sıkıcı öykü.

Sıkıcı öykü diye düşündü. 'Gazeteyi okuyordur' diye düşündü kadın. "Bühlmann'ın seni ezmesine izin vermemelisin" dedi kadın.

"Bühlmann İngilizce biliyor."

"Ben yatmaya gidiyorum" derdi birkaç kez, yatmaya gitmeden önce.

SÜTÇÜ

Sütçü kağıda "Bu günlük başka tereyağı kalmadı, ne yazık ki" diye yazmıştı. Bayan Blum kağıdı okudu, hesapladı, kafasını salladı, bir daha hesapladı sonra da bir kağıda şöyle yazdı:

"İki litre süt, 100 gram tereyağı, dün tereyağınız yoktu, yine de benden parasını aldınız."

Ertesi gün sütçü kağıda: "Özür dilerim." yazmıştı. Sütçü sabah saat dörtte gelir, Bayan Blum onu tanımaz, aslında insan sütçüyle tanışmalı onunla tanışmak için bir sabah saat dörtte kalkmalı diye düşünür çoğu kez.

Sütçünün ona kızmasından, onun hakkında kötü düşünmesinden kaygılanıyor, yamrı yumru bir tenceresi vardır.

Sütçü bu eğrilmiş kabı tanıyor, Bayan Blum'un süt kabı bu, genellikle iki litre süt ve 100 gram yağ alır. Sütçü Bayan Blum'u tanıyor, ona Bayan Blum'u sorsalardı: "Blum iki litre ve 100 gram alır, okunaklı bir yazısı, yamrı yumru bir tenceresi var." derdi. Sütçü hiç kaygılanmaz, Bayan Blum borç bırakmaz çünkü. Ve bazen —olabilir

ya— bin lira eksik olsa sütçü bir kağıda "Bin lira eksik" diye yazar. Ertesi gün parası tartışmasız oradadır ve Bayan Blum kağıda "Özür dilerim" yazmıştır. Sonra da sütçü, 'Lafı bile olmaz', ya da 'hiç önemli değil' diye düşünür. Bunları bir kağıda yazsa, bir mektuplaşma başlamış olurdu. Bunları yazmaz.

Sütçüyü ilgilendirmez Bayan Blum'un kaçıncı katta oturduğu, süt kabı aşağıda merdivende durur. Süt kabı orda olmadığı zaman da kaygı duymaz.

Milli Takımda bir zamanlar Bir Blum oynardı, sütçü onu tanırdı, kepçe kulakları vardı. Belki de Bayan Blum'un kepçe kulakları vardır.

Sütçülerin iştah kesici temiz elleri vardır, çok yıkanmış, pembemsi ve kaba. Onun yazdıklarını görünce, Bayan Blum bunları düşünür. Umarım bin lirayı bulmuştur.

Bayan Blum sütçünün kendisi hakkında kötü düşünmesini istemez, sütçünün komşusuyla sohbet etmesini başlatmasını da istemez. Ama sütçüyü kimse tanımıyor, bizim bu yörede hiç kimse. Bizlere sabah dörtte gelir. Sütçü şu, görevini yerine getirenlerdendir, kim sabah saat dörtte süt getiriyorsa, görevini yapıyor demektir, her gün, pazar günleri ve iş günleri. Sütçülere az para veriyorlar herhalde, para üstü için de paraları çıkışmıyordur büyük bir olasılıkla. Sütün giderek pahalılaşmasında sütçülerin hiç suçu yok.

Aslına bakılırsa, Bayan Blum sütçüyle tanışmayı çok istiyordu. Sütçü Bayan Blum'u tanıyor, o 2 litre ve yüz gram alır, yamrı yumru bir süt kabı var.

BAY GİGON

Amin.

Kadınlar odadan çıktılar. Hafifçe öksürdüler, boyun atkılarını, mantolarını düzeltip kendilerine çeki düzen verdiler, bank sırasının sonunda komşularını beklediler, ona gülümsediler, guruplar oluşturup, fısıldaşmaya başladılar. Birkaçı kocasını da getirmişti, onların arkalarından gidiyorlardı, şapkalarını da başlarına koymaya hazır, kenarından tutmuşlardı. Bay Gigon bankların önünde duruyordu, göğsünde kavuşturulmuş ellerinde İncil, açık yüzleri başıyla sessizce selamladı. Sözleri yeniden kendi içine gömüldüler.

Boş banklara doğru baktı, koyu kahverengi tahtaları, din dersi gören gençlerin can sıkıntısından çakıyla açtıkları derin çentiklerle doluydu. Uzun süre bu bankların önünde durdu, avutucuydular. Ancak bundan sonra onu bekleyenlere yöneldi, soruları yanıtladı, gönül borcunu belirtti, ellerini sıktı, gözlerine baktı, gelişlerine teşekkür etti, sonra onların da arkasından baktı.

Oda şimdi yine yeşildi, pis yağlı boya, ümitsiz yeşildi, bir kürsü, harmonyum, banklar, Dürer'in dört havarisi,

dik yukarı çıkan, gündüzleri bile fazla ışık sızdırmayan dört pencere, kilisenin altında bir bodrum katı, yanında misyonlar kermesi için bir çay ocağı ve banklar, o koyu kahverengi banklar, çentikleri, kalpleri, isimleriyle. Sonra oturdu, bir eliyle alnını gözlerini burnunu kapattı, yüzünü okşadı, kendi içine gömüldü, "Efendimiz" dedi.

Yüzüne dokundu, hâlâ dua edip etmediğini bilmiyordu. Sağ elinde İncil, hafifçe duruyordu, neredeyse elinden kayıp gidecekti. Baş parmağı ve orta parmağı ile göz kapağı altındaki göz yuvarlaklarına dokundu, burnunun üzerinde gezdirdi, hâlâ, dua edip etmediğini bilmiyordu ve sonunda Amin demedi. Sonra, o arada yeniden "Ey Efendimiz" dedi.

"Efendimiz, bana ayyaşları, fahişeleri ve hırsızları gönder ki, onları senin yoluna yöneltebileyim," Rahip yetiştiren okullardaki dua böyleydi. Şimdi onun duasıydı "Efendimiz" ve dinleyicilerinden bir kişi bile ondan daha dindar değildi. Onlara: "Siz işte bu kadar dindarsınız, dindarlar kadar dindarsınız" demek için oradaydı. Onların pembemsi yüzlerine, onların o benzetmekten hoşlanan ruhlarına konuşuyordu, o siyah kitabı, üzerine yemin ederek gözlerinin önünde tutuyor ve sesleniyordu: "Bütün gerçek bunun içinde yazılı" ve onlar da örnek öğrenciler gibi başlarını salladılar, sonra yüzlerinde "Evet, sevgili Gigon Efendi" ifadesi parıldıyordu.

Sonra onların sorularını yanıtlıyordu.

Onların arkasından bakıp, başını sallıyordu.

Oturdu.

Efendimiz.

Ve ayağa kalktı, kürsüye doğru gitti, bağış kutusunu açtı, evrak çantasından keten keseyi çıkarttı, kutunun içindekileri keseye boşalttı, keseyi ve İncil'i çantasına yerleştirdi, iki eliyle tuttu, bir kez daha durdu ve bir kez daha banklara baktı sonra birşey daha söyledi.

MEMURLAR

Saat onikide ana kapıdan çıkarlar, biri bir sonrakine kapıyı tutarak, hepsi paltolu, şapkalı ve hep aynı saatte, hep oniki civarında. Birbirlerine iyi yemekler dilerler, selamlaşırlar, hepsinin başında şapka vardır.

Ve şimdi hızlı yürürler, çünkü cadde onlara kuşkulu görünür. Evlerine doğru giderken de, masalarını kilitlememiş olma korkusuna kapılırlar. Bir sonraki maaş gününü düşünürler, piyangoyu, spor totuyu ve eşlerine alacakları mantoyu, bu arada ayakları hareket halindedir, zaman zaman, birisi ayaklarının hareket etmesini çok tuhaf bulur.

Öğle yemeğinde, dönüş yolunun korkusu vardır içlerinde, çünkü onlara kuşkulu görünür ve işlerini sevmezler, ama işin yapılması gerekir, çünkü gişede insanlar bekler, çünkü insanların gelmesi gerekir ve insanların sorular sorması gerekir. Sonra da hiç birşeyden kuşkulanmazlar, bilgileri onları memnun eder ve bilgilerini ölçülüce, aktarırlar. Masalarında form kağıtları ve kaşeleri vardır, gişelerinin önünde insanlar vardır. Ve çocukları seven memurlar vardır, ve kara turp salatasını sevenleri

vardır, ve birkaçı iş çıkışı balık tutmaya gider ve sigara içerlerse, parfümlü tütünleri, acı tütünlere yeğlerler ve şapka giymeyen memurlar da vardır.

Sonra saat onikide hepsi de ana kapıdan çıkarlar.

DENİZDEN

Sonra, bir de burayı çok sevdiğimi söylemeliyim, mektuba bir kartpostal ekliyorum, o çarpı imli yerde oturuyorum, birinci katta, penceresinin pancurları kapalı olan yerde. Burası şimdiden çok sıcak. Dün termometre 30 dereceyi aştı. Denizden her an hafif bir rüzgarın esmesi, ne iyi. Bir mektup, 19 Mayıs'ta yazılmış, bir yerde takılmış kalmış, buraya 25'inde ulaşmış, yabancı pulu, silinmiş damgası ve bir de koku; o mektuplara özgü koku. Kadın daha merdivenlerden çıkarken hızla açtı mektubu, sayfalarına göz attı, daire kapısının önünde durdu ve tümceyi sonuna dek okudu, sonra kapı kolunu bakmadan tuttu. Şimdi zarf yırtılmıştı, gönderen okunmuyordu. Belki Via Alberti.

Belki deniz ilkbaharda o denli gülünç değildir. Denizden her an hafif bir rüzgarın esmesi, ne iyi. Ayın 19'u pazardı, dolce far niente, mektup yazılmış, pazartesi postaya verilmiş, denizden her an hafif bir rüzgarın esmesi ne iyi. "Ne iyi" ve sonra palmiyelerden, pizzalardan ve Venedik'ten sözeden birkaç cümle. Ve adresin altında büyük harflerle "Svizzera" yazılmış, iki defa altı çizilmiş.

Kim posta pulu biriktiriyor.

Kadın mektubu katladı, yeniden katladı, küçük bir paket olana değin katladı, sonra açtı, düzleştirdi ve düşünmeye başladı. Bugün yağmur yağmıştı, mektubu bir kenara koymaya çalışıyordu. İtalya'yı gözünün önüne getirmeye çalışıyordu. —Espresso, yanında bir bardak su, Acqua, Campari ve küçük bir tabakta zeytin—, neden sonra bir sigara yakabildi, mektubu tekrar katladı.

Ve adam "Ne iyi," deniz'den her an hafif bir rüzgarın esmesi ne iyi diye yazmış. Adam odasında, bir Pazar günü denizde, Akdeniz'de, bir yerde, Alberti yazmış bu mektubu, büyük bir olasılıkla, bugün ayın 25'inde buraya ulaşmış, postacının gazetelerle, başka basılı şeylerle, faturalarla, getirip, posta kutusuna bıraktığı, yitmemiş, üzerinde eksiksiz adresi yazılmış, gönderilenini bulmu, deniz'den gelen bir mektup olan bu mektubu.

Deniz'den genelde ne yazılır, işte onları yazmış, yani mavi olduğunu ve "Yürekten selamlar" yazmış, "yürekten selamlar" nasıl yazılıyorsa öyle, sonra kötü yazısından dolayı özür dilemiş, uzun süren suskunluğundan dolayı da, ve ne denli iyi olduğunu yazıyor, deniz'den her an hafif bir rüzgarın esmesinin ne iyi olduğunu.

Daha sonra, günün birinde postacı, posta kutusuna bir mektup bırakır ve Adresin altında "Svizzera" yazılıdır ve bu onun yazısı ve deniz çok hoş ve o, orada çok rahat.

BIÇAK

Adam tutuklandı, sonra yargılandı. Sonra da, hapishanenin bir memuru önünde ceplerini boşalttı. Memur not aldı: "İki bıçaklı, türbişonlu ve tornavidalı bir çakı."

"Kötü bir yaz" dedi adam, insanlarla konuşmaya alışkındı.

"Yargı kitaplarında yaz için özel bir çizelge yoktur" diyebilirdi memur. Birşey söylemedi. Yeni gelenlerin konuşmak istediğini biliyordu. Yönetmelik yanıt vermeyi yasaklamaz, ama yeni gelenler konuşmak isterler.

Hapishane önünde bir bando, insana "bildik gelen" o ezgiyi çalıyordu. Ezgi geldi, bir iki sesi doğrudan pencereye çarptı, gittikçe yavaşladı ve yitti. Adam o anda gülümsedi.

Memurun durumu çok başkaydı. Saat 7'den 12'ye dek çalışıyordu, sonra saat 2'den 6'ya dek, uzun bir iş günü.

Belki adam şimdi de 'Bir yaz bile herşeyi mazur görebilir' diye düşünüyordu. Yeniden gülümsedi.

Memur kısık sesle kendi kendine "İki bıçaklı, türbişonlu ve tornavidalı bir çakı." dedi. Adama doğru baktı.

"Doğru" dedi adam. Belki de hiç konuşmaması gerekirdi. Hiç birşey yapmaması gerekirdi, kendini yakalatmaması gerekirdi.

Birçok insan hiçbir şey yapmamıştı.

Bando müziğinin bir de rahatsız edici bir yanı vardır. Tek yapılabilecek şey, durmaktır; düşünmeden yürümek, uygun adım yürümektir, çünkü düşündüğün an adımları bozarsın. Ötekiler bunun ayrımına öyle ya da böyle varırlar.. Ötekiler de durmak istiyor, dikkat çekmeden duramaz insan. Duramaz işte.

Memur saat 7'den 12'ye dek ve 2'den 6'ya dek çalışıyordu. Dokuz saat uzun bir süre.

Memur iyi davranıyordu ve bir ailesi vardı, dışarıda hapishanenin önünde ve köyün müzik gurubunda trompet çalan bir oğlu vardı ve herşeyden önce onun durumu çok başkaydı. Birinin çakısını almak zorunda kalmak, bu çakıyı bir listede kayıtlara geçirmek ve 834 numaralı kutuda saklamak hiç hoş değildi.

Memur bunu biliyordu ve adam da bunu biliyordu. Ve adam: "Kötü bir yaz" dedi, memura kötü görünmek istemiyordu.

SAN SALVADOR

Kendisine bir dolmakalem almıştı.

Bir kağıda birkaç kez imzasını atıp isminin baş harflerini ve adresini yazıp birkaç dalgalı çizgiler çizdikten ve anababalarının da adresini yazdıktan sonra yeni bir kağıt aldı, özenle katladı ve: "Burada üşüyorum" ve "Ben Güney Amerika'ya gidiyorum" diye yazdı, sonra durakladı, kalemin kapağını kapattı, kağıda baktı ve mürekkebin kuruduğunu ve koyulaştığını gördü (Kırtasiye'de siyahlaşacağını garanti etmişlerdi), sonra kalemi yeniden eline aldı ve kendi ismi Paul'u altına yazdı.

Sonra öylece oturdu.

Daha sonra, masadan gazeteleri kaldırdı, o arada sinema ilanlarına göz attı, herhangi birşey düşündü, kül tablasını kenara itti, dalgalar çizdiği kağıdı yırttı, kalemin içine boşalttı, sonra yine doldurdu. Sinemadaki gösterim için artık çok geçti.

Kilise korosunun provaları saat dokuz'a kadar sürüyordu, dokuz buçuk'ta Hildegard dönmüş olacaktı. Hildegard'ı bekliyordu. Radyodan gelen onca müzik sesleri eşliğinde. Şimdi radyoyu da kapattı.

Masanın üzerinde, masanın tam ortasında şimdi, katlanmış kağıt duruyordu, üzerinde mavimsi siyah yazıyla kendi ismi Paul yazılıydı.

"Ben burada üşüyorum" da yazılıydı.

Demek birazdan Hildegard eve gelecek, saat dokuz buçukta. Şimdi saat dokuzdu. Onun notunu okuyacaktı, korku duyacak, Güney Amerika öyküsüne inanmayacak, buna karşın dolaptaki gömlekleri sayacak, mutlaka birşey olmuştur diyecektir.

"Löwen'e" telefon edecektir.

"Löwen" çarşamba günleri kapalıdır.

Gülümseyecek, çaresizlik hissedecek, sonra bu duruma alışacak, belki.

Sık sık saçlarını yüzünden çekecek, sol elinin yüzük parmağını her iki şakağında dolaştıracak, sonra ağır ağır mantosunun düğmelerini açacak.

Sonra öylece oturdu, acaba kime mektup yazabilirim diye düşündü, dolma kaleminin kullanma kılavuzunu bir kez daha okudu, —hafifçe sağa çevirin— Fransızca kısmını da okudu, metnin İngilizce bölümünü Almanca bölümüyle karşılaştırdı, yine yazdığı kağıdı gördü, palmiyeleri düşündü, Hildegard'ı düşündü.

Öylece oturdu.

Sonra dokuz buçuk'ta Hildegard geldi ve: "Çocuklar uyudu mu?" diye sordu ve saçlarını yüzünden çekti.

KAĞIT OYUNU

Bay Kurt birşey söylemiyor. Oturuyor ve oyunu seyrediyor. O dört kişi kağıtlarını masaya koyuyorlar, asları ve papazları, sekizlileri ve onluları, kırmızıları kırmızıların siyahları siyahların yanına.

Bay Kurt birasını ısıttırıyor. Bardağı kromlanmış bir kap içinde, sıcak suda duruyor. Zaman zaman dikkatle kaldırıyor, kenarındaki sularını damlatıyor. Çoğu kez içmeden geri bırakmıyor; çünkü oyunu seyrediyor.

Bay Kurt'un yeri bellidir, neden, ne zamandan beri, kimse bilmez. Ama saat beş'te orda olur, yukarıda masanın başında oturur, selam veren olursa selam verir, birasını ısmarlar ve sıcak suyu da yanında getirilir.

Saat beş'te diğerleri de gelir, o dört kişi kağıt oynarlar, her zaman aynı dört kişi değildir, pazartesileri genelde daha genç olanlar, salı günleri iş adamları, cumaları 1912'li dört eski okul arkadaşı ve haftanın geri kalan günlerinde herhangi dört kişi.

Yukarıda masanın başında her zaman Bay Kurt oturur. Bir bira içer ve yediye dek oradadır. Oyun çok heyecanlıysa bir onbeş dakika daha kalır, asla bundan faz-

la gecikmez.

Lokantada başkaları da vardır, ama başka hiç kimse her gün gelmez. Lokantanın sahibi bile her gün gelmez, garson kız da çarşamba günleri izinlidir.

Bay Kurt kimsenin merakını uyandırmaz. Buna karşın onu bunca yıldan sonra herkes tanır. Lokantacının ajandasında 14 Temmuz'da Bay Kurt ismi yazılıdır, o gün onun doğum günüdür, o gün birası ısmarlanır. Lokantacı Bay Kurt'un doğum tarihini nerden bildiğini anımsamaz. Herhalde bu Bay Kurt'a sorulmazdı. Oyun bitince dördü de kartlarını masaya atarlar, tebeşiri alıp toplamaya başlarlar, kaybedenler içeceklerin hesabını öder. Sonra da bir heyecanla oyun kurallarından ve taktiklerden konuşurlar, karşılıklı suçlamalarda bulunurlar ve papaz daha sonra, onlu daha önce oynansaydı ne olurdu gibi hesaplar yaparlar. Bay Kurt arada bir başıyla onaylar ya da başını sallar. Bir şey söylemez.

Bay Kurt oyunun kurallarını bilmeseydi, yaşamı boyunca sadece kırmızı ve siyah kartlar görecekti. Ama kağıtları tanıyor ve oyunu biliyor. Büyük bir olasılıkla biliyor. Bay Kurt'un cenazesinde hakkındaki herşey öğrenilecek, ölüm nedeni, yaşı, doğum yeri, mesleği. Önce şaşıracaklar belki. Bir zaman sonra, ki bu kaçınılmaz, oyunculardan biri Bay Kurt'u çok aradığını söyleyecek. Ama bu doğru değil, çünkü oyunun çok belirli kuralları var.

HAYVANLARIN DOSTU

Şimdi yine, hayvanları seven adamın öyküsünü yazmanın zamanıdır, o iki köpekli adamın öyküsünü, köpeklerle dolaşmaya çıkan adamın öyküsünü.

Ama bu fırsatı geçelim, öykünün zamanı var, görünüşe bakılırsa ileride hayvanları seven insanlar çoğalacak, öykü sonraları, sadece hayvan dostları olduğu bir zamanda, çok daha anlaşılmaz olacak ve hiçbir yanlış anlaşılmaya yol açmayacak. Hayvanları seven adamdan yana yazmaya vicdanımız el vermez, bizim şu iki köpekli hayvan dostundan yana, insan ona karşı şeyler yazarsa da kuşkuları üzerine çeker.

Hayvan dostumuz yaşını bilmediğimiz bir adam olsun, orta yaşlarında bir adam. Ve köpeklerle ilgilenmenin iyi olduğuna inanmış olsun. Ve adil olsun ve köpekleri hiçbir zaman şımartmasın. Sakin, kendi halinde dolaşmaya çıkan bir adam, gideceği yeri bilen bir adam. Köpeklere sıcak yiyecek vermiyor olsun, kalorilere ve vitaminlere de dikkat etsin. Bunlar bu öykünün ön koşulları.

Bunun yanısıra adam evli olsun ve köpeklerle konuşan, insanlarla nadir konuşan bir adam olmasın. İngiltere'nin dostu; büyük baş hayvanların, sivrisineklerin, kenelerin ve diğer köpeklerin düşmanı.

Aklıma hiçbir öykü gelmezse, hayvan dostununkini bulurum. Benim kaçınılmaz öyküm müş gibi gelir, çünkü köpekler beni sever. Çoğu zaman bana iyilik ederler. Ne ki ben onlardan korkarım. Belki bu yüzden kedilere eziyet ederim, kedilerden korkmam çünkü.

Gerçi hayvan dostu bana kızacak, ve onunla ilgili öyküyü hiç istemeyerek yazıyorum. Bir öykü ve özellikle de bu öyküyü yazmak zorunda olduğum için kendimi çok kötü hissediyorum, kendimi zorlanmış hissettiğim için.

Bu yüzden bu fırsatı bir daha geçiyorum, çoğu kez bir köpek almayı düşünüyorum; böylelikle görevimi yerine getirmiş olurdum aslında.

TEYZE

Piyanonun bir tuşuna basıldığında bir notanın yanıt vermesi bile, olağanüstü bir olay gibi geliyordu ona.

Annesi piyanoyu çalabiliyordu da. O zamanlar ona hep öğreteceğine söz de vermişti. Sonra ilk ders hep bir o günden öbürüne ertelenmişti, o da siyah piyanoya git gide daha çok saygı duymaya başlamıştı. Tozu, piyanonun parlaklığında yansımıştı, uçup gitmesi için bir üfürmek yetiyordu.

Piyano şimdi yapış yapış olmuş gibi. Parlaklığı Annesiyle birlikte gitti, üzerindeki toz o zamanlar gittikçe daha da inatçı olmuştu ve bezlerle ona karşı savaşmak gerekiyordu. Beyaz örtülerle üzeri örtülmeli ya da sarı bezlerle tozları alınmalı. Tuşları sararmış, ses ayarı bozulmuş ve daha güzel olmuştu.

Gün geçtikçe büyüyen ve hiç bir yere sığmayan eski bir piyanoydu artık. Ve etrafını, masaları, sandalyeleri ve halıları gülünç duruma düşürüyordu. Sonunda adı da "Annemin piyanosu" oldu, o zamanlar henüz öyle demiyordu. Kesinlikle kimseye bırakmaz, kimseye satmaz, çalınmasına bile izin vermezdi herhalde.

Noter piyanoyu onun hissesine verdiğinde, nişanlı sayılırdı. Bu annesine birçok şeyi kolaylaştırmış oldu. Erkek kardeşinin evli ve çocuklu olmasına karşın piyanodan hak isteminde bulunmaması hiç dikkatini çekmemişti. Şimdi piyanoyu ve piyanoyla ilgili anıları da almıştı. Bezlerle tozuna karşı savaş veriyordu. Genelde de evinin temizliğine parkelerin parlaklığına, mobilyaların bir yerden bir yere kaymamasına, halıların püsküllerinin duruşuna çok önem verirdi.

Başka konularda da annesine benzemeye başlamıştı, şişmanladı ve sevimli bir yüzü oldu, kilise banklarında rastlanan yüzler gibi, yeğenlerinin de git gide nefret ettiği bir yüz.

Erkek kardeşi onu hiç ziyaret etmezdi.

Ocak ayında yeğenlerinden, "hoşumuza gidenler" noel hediyeleri için büyük bir isteksizlikle yazılmış birkaç teşekkür mektubu aldı. Erkeklerden nefret ederdi ve babasına bu denli sabır gösteren annesine hayranlık duyardı. Komşulara, başka komşuların çocuklarının gürültüsünden dolayı dert yanardı. Çocukları severdi.

Yıllar önce çocuk yuvasında yardımcılık yapmıştı ama sinirleri dayanmadı. Anneler derneğindekiler bekar olmasında bir sakınca görmüyorlardı. Anneler derneğinin gezilerine, yolculuk otobüslerine ve şekerlemelere sevinirdi.

Kaloriferlerin ısıtmamasından dolayı zaman zaman

yöneticiye şikayette bulunurdu ve ondan söz edildiği zaman: "Bir de annesini tanısaydınız" denirdi.

Çöp tenekesinde okuya okuya eskitilmiş resimli dergiler vardı. Onun erken yatıp erken kalktığını ve vergilerini zamanında ödediğini biliyorlardı.

Yalnız değildi, yaşamını iş güç, dergiler ve dedikodu, dakiklik ve sevgi doldururdu ve kimsenin giymek istemediği türden şapkalar ve kazaklar örerdi. Anneler derneğinin kermesinde o denli çok tombala bileti aldı ki, sahici saçlı, gözleri yatırınca kapanan Marilyn adındaki oyuncak bebeği kazanması neredeyse kesindi ve sonunda kazandı da. Şimdi Marilyn divanda oturuyor ve onun da sevimli bir yüzü var.

Ödüllü yarışmalara katıldı, bilmem ne markalı bir paket margarin satın aldı, Yunan barış tanrıçasının ismini bulmaya çalıştı, katılımcıların sayısını kestirdi ve ödül olarak söz verilen Palma de Mallarco gezisini düşlemeye başladı.

Bu gibi şeyleri sevimli, çok hoş, çekici bulurdu.

Ve erkek kardeşi onu hiç ziyaret etmezdi.

Ve yeğenleri ona isteksizlik içinde yazıyorlardı.

Ve giderek daha çok annesine benzemeye başladı.

Evinin temizliğine çok önem verirdi. O da ellialtı yaşındaydı, evinde otururdu ve kimse ondan bir çıt duymazdı, evin içinde yürümesini, kendi kendine bir ezgi mırıldandığını, perdelerini çektiğini bile. Şarkı söylesey-

di, herhalde önceden sezdikleri gibi, çok yüksek, soprano ve çocuksu, aynı zamanda yaşlı bir ses çıkardı diye düşünürlerdi.

Özellikle kışın ve özellikle de Noel öncesi sevindirmemiz gereken insanlardan olacaktı pek yakında. Hikayeler okuduğumuz, küçük bir şarkı söylediğimiz, mumlar armağan ettiğimiz ya da odunlarını kesmeyi sürdürdüğümüz ve halılarını silkelediğimiz o insanlar gibi.

Ve kendi kendine bir ezgi mırıldandığı hiç duyulmamıştı.

Ve annesinin piyanosunda ses çıkarsa bile bu tamamen rastlantı olurdu, örneğin sarı bezle tuşların üzerinden geçtiği zaman.

KIZLARI

Akşamları Monika'yı beklerlerdi. Kentte çalışıyordu. Tren bağlantıları da çok kötü. O ve karısı masanın başında oturur Monika'yı beklerlerdi. Kentte çalıştığından beri de ancak yedi buçukta yemeklerini yiyorlardı. Önceleri yemeğe bir saat daha erken başlarlardı. Şimdi her gün, kurulmuş masada bir saat bekliyorlardı, herkes kendi yerinde, baba yukarıda, anne mutfak kapısına yakın bir sandalyede, Monika'nın boş duran yeri karşısında bekliyorlardı. Bir süre sonra da artık kaynamış kahvenin, tereyağın, ekmeğin ve marmeladın karşısında.

Ondan uzundu boyu, daha da sarışındı, ve cildi Maria teyzesinin nazik cildi gibiydi. Beklerlerken: "O her zaman sevimli bir çocuktu." dedi annesi.

Odasında bir pikabı vardı ve kentten sık sık plaklar getirirdi ve plakta kimin söylediğini bilirdi. Aynası da vardı, ve çeşitli küçük şişeler, kutular, deri maroken tabure, bir paket sigara.

Babası da maaşını bürodaki bayan elemandan alırdı. Bir ayaklıktaki kaşeleri görürdü ve hesap makinesinin o yumuşak sesine, genç bayanın sarıya boyanmış saçları-

na, hayret ederdi, o teşekkür ettiğinde, bayan da canayakın bir şekilde: "Rica ederim" derdi. Monika öğle saatlerini de kentte geçirirdi, söylediğine göre, bir 'Tearoom'da ufak tefek şeyler atıştırıyordu. Artık 'Tearoom'larda gülümseyerek sigara içen genç bir bayandı.

Çoğu zaman kentte, büroda neler yaptığını sorarlardı, ama o söyleyecek şey bulamazdı.

Bunun üzerine hiç olmazsa, kırmızı cüzdanını açıp abonman kartını nasıl gösterdiğini, peron boyunca yürüyüşünü, Büro yolunda kız arkadaşlarıyla coşkulu sohbetini, bir Bey'in selamına gülümseyerek yanıt verişini gözlerinin önüne getirmeye çalışıyorlardı.

Bu saatlerde sık sık, çantası ve moda dergisi koltuğunun altında eve gelişini, parfümünü düşünürlerdi; geldiğinde yerine oturuşunu birlikte nasıl yemek yiyeceklerini gözlerinin önüne getirirlerdi.

Yakında kentte bir oda tutacağını biliyorlardı, sonra yine altı buçukta yemek yiyeceklerini, Baba'nın iş dönüşü gazetesini okuyacağını, artık pikaplı bir odanın ve beklemeyle geçen bir saatin de olmayacağını biliyorlardı. Dolabın üzerinde mavi isveç camından bir vazo duruyordu, kentten alınmış bir vazo, moda dergilerinin armağan önerilerinden biri.

"Aynı senin kız kardeşine benziyor" dedi kadın, "bütün huylarını ondan almış. Kız kardeşinin ne güzel şarkılar söylediğini anımsıyor musun?"

"Diğer kızlar da sigara içiyor," dedi annesi.

"Evet" dedi babası "Bunu ben de söylemiştim."

"Kız arkadaşı yeni evlendi" dedi annesi. O da evlenecek diye düşündü adam, kentte oturacak.

Kısa bir süre önce Monika'dan "Fransızca birşey söyle" diye ricada bulunmuştu. "Evet" diye ricayı yineledi annesi, "Hadi, Fransızca birşey söyle." Ama kız söyleyecek birşey bulamadı.

Stenografiyi bile biliyor diye düşündü şimdi de adam. "Bu bize zor gelirdi" derlerdi birbirlerine çoğu kez.

Sonra anne kahveyi masaya getirdi "Trenin sesini duydum" dedi.

ROMAN

Bir adam bir kıza aşık olur. Kız adamın aşık olduğunu bilir. Adam kızın yürüyüşünü, bacaklarını inceler, ismini öğrenmeye çalışır.

Karısına: "Ne güzel kız" der. Ve karısı da bunu onaylar. "Canayakın kız" der adam.

Kadın gülümsediğinde dudaklarının arasında beyaz bir diş şeridi belirir, sonra gülümseme yok olur ve çizgi kalır.

Kız gülümsemez.

Adam aynada kendisini inceler.

Locarno'da kalmaya ancak bir hafta dayanabilmiştir. Eczanedeki satış elemanı aynı kıza benzer. Beyaz önlüklüdür. Adam bir haftayı daha orda geçirdikten sonra geri döner, trende de yanındakiyle yarenlik etmeyi boşlamaz.

Bu arada kız Londra'da bir işe girmiştir. Adam bunu öğrenir.

Sonbaharda yeniden Locarno'ya gitmeye karar verir. Karısı çoktandır bir televizyon alınması için ısrar etmektedir. Anten ve montaj içinde, yaklaşık bin Frank üzerin-

de bir maliyet hesaplanır. Adam sonbaharda Locarno'ya gider. Özellikle de kentin öteki ucunda bulunan başka bir otele yerleşir. Eczanede başka bir kız çalışmaktadır, beyaz önlüklüdür.

Karısının ciddi bir rahatsızlığı tatilini yarıda kesmesine neden olur.

Televizyon alınmıştır.

Kız Londra'da saçlarını boyatmıştır.

Adam yıllar sonra yeniden Amerika'daki erkek kardeşine mektup yazar, haftalarca yanıt bekler.

Bu arada başka bir parti oylarını arttırmıştır.

Bu arada bahar gelmiştir.

Hazır yabancı dile başlamışken, kız bir de İspanyolca öğrenmeye karar verir.

Son üç haftada adam kızı iki defa görmüştür. Saç rengi düş kırıklığına uğratır onu.

Kız şimdi Barcelona'ya gitmek üzeredir.

Adam Otel'deki rezervasyonunu iptal eder. Şimdi işleri onun bütün zamanını almaktadır. Adam'a kışın Davos'a gitmesi önerilir. Kış sporu yapmayanlar için bile Davos'un bir çok çekicilik ve güzellik sunduğu söylenir.

Davos'a giderken kadın ona eşlik edecektir.

Posta kutusuna Amerika'dan bir kart gelmiştir. Erkek kardeşi birçok yazım hatası yapmıştır.

Karısıyla yeniden pazar yürüyüşlerine başlarlar. Yürürken ağaçtan bir dal koparır.

Oğlu bu yılki iznini Mayıs'ta kullanacağını söyler. Arkadaşlarıyla birlikte İspanya'ya bir yolculuk yapar.

Karısı daha şimdiden bir gezi acentasından Davos ile ilgili broşürler almıştır. "Aslında hepsi de kışla ilgili broşürler ama" diyerek özür diler küçük hanım.

Oğlan, bronzlaşmış ve kaçak bir şişe Chartreuse ile İspanya'dan döner.

AÇIKLAMA

Sabahleyin kar vardı.

Sevinebilirdi insan, kardan kulübeler ya da kardan adamlar yapılabilir, bekçi diye kapının önüne dikilebilirdi.

Kar avutucudur, işte hepsi bu ve sıcak tutar derler, içine gömüldüğünüzde.

Ama ayakkabıların içine sızar, arabaları yolda bırakır, trenleri rayından çıkarır ve uzak köyleri yalnız bırakır.

Aslında Bayan Blum
Sütçüyü Tanımak İstiyordu,
Çağdaş İsviçre Edebiyatı'nın
F. Dürrenmatt ve Max Frisch'le birlikte
kendinden en çok söz ettiren yazarlarından biri
olan Peter Bichsel'in ilk yapıtıdır.
Bichsel 1964 yılında kaleme aldığı
bu yapıtında, sade vatandaşın gündelik yaşam
içerisindeki iletişim yoksunluğunu,
kendine özgü abartısız biçemiyle yansıtır.

Keyifle ve bir solukta okunacak öyküler.

KABALCI

ISBN 975-7942-35-9

ASLINDA BAYAN BLUM
2 109757 942354